

Kabinetsplan: nieuw regime komende twee jaar vormgeven

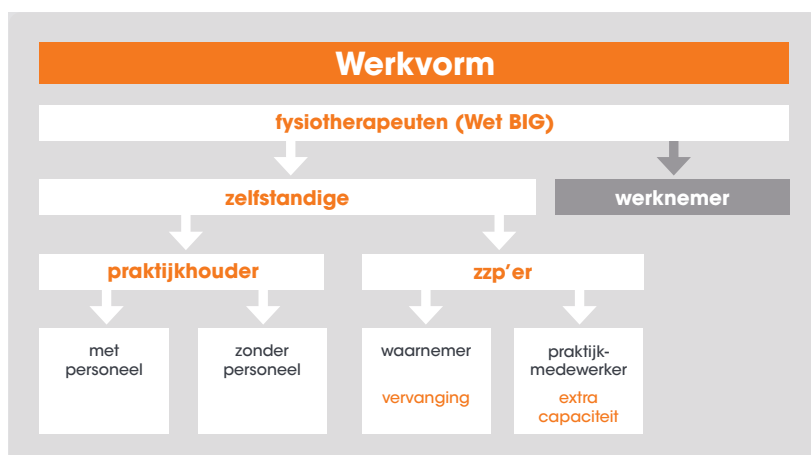
Zzp-modelovereenkomsten bieden houvast

SZW-minister Van Gennip presenteerde haar plannen voor een nieuw zzp-regime. Wat betekent dit voor het werken met modelovereenkomsten? En hebben fysiotherapeuten voor hun gevoel zicht op de zzp-ontwikkelingen?

Tekst: Erik van Dam

Vorig jaar stond in FysioPraxis een artikel¹ over de nieuwe zzp-modelovereenkomsten voor fysiotherapeuten. Inmiddels heeft SZW-minister Van Gennip haar plannen voor een nieuw zzp-regime

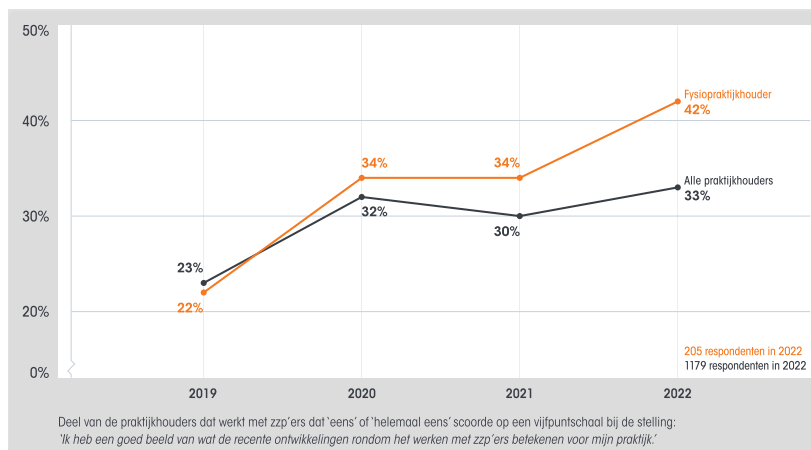
bekend gemaakt. De minister wil de balans rondom werken als, of met, zelfstandige(n) herstellen en de regels toekomstbestendiger maken. Haar aanpak loopt langs drie lijnen. De eerste gaat over het creëren van een gelijk spelveld tussen zelfstandigen en werknemers, met name om het werken als zzp'er financieel minder aantrekkelijk te maken. De belangrijkste maatregelen zijn van fiscale aard, bijvoorbeeld verdere afbouw van zelfstandigenaftrek en afschaffing van de fiscale oudedagsreserve.

Figuur 1: Werkvormen fysiotherapeuten (Bron: VvAA 2022)

Inbeddingscriterium lastig

Duidelijkheid over de arbeidsrelatie, is de tweede lijn waarlangs de minister haar doelen wil bereiken. Daarbij is de centrale vraag: wanneer is sprake van een dienstbetrekking? En vooral: wanneer niet? De 'inbedding van werk in de organisatie' is een opmerkelijk onderdeel van de wetgeving die in de maak is. Dit dient als indicatie dat er sprake is van een dienstverband. Bij inbedding kan je denken aan het werk wat anderen in loondienst ook doen; meedraaien met diensten, veel aanwezig zijn bij de opdrachtgevers. Daarmee zou het voor zorgverleners heel lastig worden om als zzp'er in een praktijk of zorgstelling te werken.

Figuur 2: Het vertrouwen dat fysiotherapeuten hebben in hun inzicht in de zzp-ontwikkelingen groeit aanzienlijk sneller dan bij andere zorgverleners. Dat blijkt uit het jaarlijkse onderzoek van VvAA onder praktijkhouders die werken met zzp'ers. In de laatste meting (oktober 2022) blijkt hun vertrouwen voor het eerst zelfs hoger dan dat van alle andere in het onderzoek meegenomen beroepsgroepen.

Handhaving opgepakt

De derde en laatste lijn gaat over handhaving op schijnzelfstandigheid door de Belastingdienst. Die heeft de laatste jaren nauwelijks plaatsgevonden, waardoor een werkwijze is ontstaan waarbinnen alles mogelijk lijkt. De minister wil het huidige handavingsmoratorium uiterlijk 1 januari 2025 opheffen. Inmiddels is de handavingscapaciteit al uitgebreid. Mocht de belastinginspecteur bij controle de samenwerking kwalificeren als een dienstbetrekking, dan krijgen samenwerkingspartijen, nú nog zonder sanctie, de mogelijkheid hun samenwerking anders in te vullen. Die aanwijzing moeten partijen dan wel serieus nemen.

Modelovereenkomsten overeind?

Sinds inwerkingtreding van de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA) betekent werken op basis van, én conform, een door de Belastingdienst 'goedgekeurde' zzp-modelovereenkomst werken buiten dienstbetrekking. En dus geen inhoudingsplicht van loonheffingen voor de opdrachtgever. De eerstelijnszorg werkt veel met deze overeenkomsten. Begin vorig jaar legden onder meer KNGF en VvAA nog nieuwe modellen voor de eerstelijns paramedische zorg voor aan de Belastingdienst; een voor waarnemers en een voor praktijkmedewerkers^{1,3} (zie figuur 1).

De roep om modelovereenkomsten klinkt steeds luider

De dienst oordeelde in maart 2022 positief over deze overeenkomsten voor het werken buiten dienstbetrekking, met een geldigheidsduur van vijf jaar. Daarbij geldt wel een voorbehoud van wijziging in wet- en regelgeving en jurisprudentie, óók binnen deze duur. Of de visie van de minister nog ruimte biedt voor het werken met deze overeenkomsten is nog niet duidelijk.

Regeldrukverlager in de zorg

Samenwerkingspartijen gebruiken de overeenkomsten niet alleen als houvast voor kwalificatie van de arbeidsrelatie, ze leggen er ook onderlinge afspraken goed mee vast. Tot slot worden gezondheidsrechtelijke vereisten aan opdrachtgever en zzp'er, bijvoorbeeld vanuit de Wkkgz, hiermee geregeld. Dit alles binnen dezelfde overeenkomst: een belangrijke regeldrukverlager dus. Vanuit de gezondheidszorg klinkt de roep om het behoud van de modelovereenkomsten daarom steeds luider.

'INBEDDING IN DE ORGANISATIE' ALS BEOORDELINGSCRITERIUM?

Beogen partijen als zelfstandigen met elkaar te werken dan kan er alsnog, los van hun intentie of wat er boven een overeenkomst staat, sprake zijn van een dienstbetrekking. Belangrijkste vraag daarbij is of er sprake is van een gezagsverhouding tussen opdrachtgever (bijvoorbeeld een praktijkhouder) en opdrachtnemer (zzp'er).

Beoordeling gezagsverhouding

Dan gaat het erom of de praktijkhouder kan bepalen op welke wijze de zzp'er de opdracht uitvoert, of er aanwijzingen en instructies gegeven worden. Daarbij spelen diverse overwegingen een rol. Toezichthouder en rechter wegen deze om te bepalen of er sprake is van een dienstbetrekking. De zogenaamde 'holistische benadering'. Overwegingen zijn bijvoorbeeld:

- Hoeveel ruimte heeft de zzp'er om zelf te bepalen hoe, wanneer, waar en met wie die werkt?
- Kan de opdrachtgever de zzp'er aanwijzingen en instructies geven, zoals bij werknemers?
- Heeft de zzp'er zelf voorzien in regelingen voor bijvoorbeeld klachten, geschillen, aansprakelijkheid, ziekte en oudedag?

Deliveroo-uitspraak: dienstbetrekking

Op 24 maart 2023 oordeelde de Hoge Raad in de 'Deliveroo-zaak'² dat er bij de 'zzp-maaltijdbezorgers' wel degelijk sprake is van een dienstbetrekking. Geen vernietiging van de uitspraak van het gerechtshof Amsterdam dus, zoals Deliveroo wilde. Maar óók geen extra waarde voor het element 'inbedding in de organisatie' binnen het beoordelingskader, zoals de advocaat-generaal adviseerde. Dat is aan de wetgever, volgens de Hoge Raad.

Beoordelingskader in zzp-minicollège

Het huidige beoordelingskader, de 'holistische benadering', zoals ook geschetst in het online VvAA-minicollège 'Zzp'ers in de zorg in tien minuten' (2020), blijft daarmee vooralsnog overeind. Dit minicollège is vrij beschikbaar via vva.nl/zzp.

Alsnog problematisch?

Als de wetgeving, zoals voorzien door het kabinet, doorgaat, dan kan dat veranderen. Op basis daarvan kan 'inbedding' alsnog als een directe indicatie worden gezien voor een dienstbetrekking, en daarmee problematisch worden voor de gezondheidszorg waar zorgverleners als zelfstandige in de praktijk of instelling van een ander werken.